

Tilskotsordningar for 2009

Ordningane omfattar områda naturforvaltning, friluftsliv, kulturminnevern, forureining og internasjonale miljøtiltak

Miljøvernstyresmaktene set årleg i verk ei rad tiltak for å betre miljøtilstanden i Noreg. Det er oppnådd mykje i det nasjonale miljøvernarbeidet, men ein står framleis overfor betydelege utfordringar. For å lykkast med miljøvernarbeidet må styresmaktene samarbeide med andre aktørar. Ein brei medverknad frå stat og kommune, private verksemder, organisasjonar og einskildpersonar må til om ein skal løyse morgondagens miljøutfordringar. For å stimulere til ein slik medverknad gir Miljøverndepartementet ymse former for stønad og tilskot til tiltak som blir sette i verk av kommunar, organisasjonar og private verksemder og privatpersonar. Rundskrivet gir orientering om Miljøverndepartementet sine tilskotsordningar som er opne for søknad frå kommunar og interkommunale organ, lokale, regionale og lokale organisasjonar og lag, einskildpersonar, private verksemder og forskingsorganisasjonar.

Rundskrivet gir omtale av kva for retningslinjer, søknadsfristar, kriterium o.a. som gjeld for den einskilde tilskotsordninga. Nærare råd og rettleiing kan ein og få ved å kontakte [fylkesmannen](#) og [fylkeskommunen](#).

Frå og med 2008 skal søknader om tilskot til vilt-tiltak og til forebyggjande og konfliktdempande rovvilt-tiltak fremjast i eit nettbasert søknadssystem i regi av [Direktoratet for naturforvaltning](#).

Vi tek atterhald om at Stortinget vedtek alle ordningane.

Oslo, oktober 2008

Med helsing

Miljøvernministeren

Tilskot til naturforvaltningstiltak

Tilskot til kommunale vilttiltak (Kap. 1425 post 61)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med tilskotsordninga er å medverke til å gjennomføre ei berekraftig viltforvaltning i kommunane. Målgruppe for ordninga er kommunane. Ordninga tener i ein overgangsperiode til å stimulere og styrkje forvaltningstiltak i kommunar med særlege utfordringar i viltforvaltninga si. Tiltak i kommunar med dårleg innteningsevne til det kommunale viltfondet vil bli prioritert.

Kva for tiltak kan få tilskot

Tilskot kan gis til praktiske oppgåver innan viltarbeid i kommunane. Det kan gis tilskot til kartlegging av viltressursane og viltinteressene i kommunane, til innarbeiding av viltinteressene i kommunale planar, oppretting og drift av driftsplanområde, deltaking i rettshavarane sitt driftsplanarbeid, delfinansiering av kompetansegivande etter- og vidareutdanning i viltforvaltning og til andre oppgåver som følgjer av den mynda som kommunane har etter viltlova. Det blir ikkje gitt tilskot til administrative utgifter (møtegodtgjersle, kostgodtgjersle, reisegodtgjersle, sekretærgodtgjersle). Søknader frå kommunar med dårleg innteningsevne til det kommunale viltfondet og oppgåver som byggjer på interkommunalt samarbeid blir prioriterte.

Kor skal søknaden sendast

Søknaden skal sendast til [fylkesmannen](#) i fylket søknaden gjelder.

Søknadsfrist og sakshandsaming

Søknadsfristen er 15. januar 2009. Fylkesmannen handsamar søknadene innanfor ei budsjetttramme fastsett av Direktoratet for naturforvaltning. Sjølv godt kvalifiserte søknader kan bli heilt eller delvis avslått grunna manglande budsjettmidlar. Alle søkjarar skal få svar innan 15. mars 2009.

Krav til innhald i søknaden

[Direktoratet for naturforvaltning](#) sitt søknadssystem på internett eller Søknadsskjema A-09 skal nyttast.

Tilskot til fiskeformål (Kap. 1425 post 70)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet for tilskotsordninga er å medverke til forvaltning og tiltak knytte til berekraftig bruk av bestandar av laks, sjøaure og sjørøye som det kan haustast av - til beste for fiskarar og rettshavarar. Tilskot kan gis til investeringar, særskilte driftsutgifter til fiskefremjande føremål, anvend forskning og overvaking. Midlane kan og nyttast til tiltak som er direkte retta mot rekruttering eller stimulering til laksefiske. Målgruppe for ordninga er private organisasjonar og lag, til dømes fiskarlag, grunneigarlag og jeger- og fiskarforeiningar. I tillegg kan forskingsinstitusjonar og landsdekkjande organisasjonar, kommunar og interkommunale organ søkje om tilskot.

Kva for tiltak kan få tilskot

Tiltak som kan få tilskot er:

- Kultiveringstiltak
- Tiltak for å betre tilgangen til fiske for allmenta og moglegheiter for fiske.
- Tiltak retta mot rekruttering eller stimulering til laksefiske.
- Forvaltningsrelaterte forskings-, utgreiings- og overvakingsprosjekt som kan medverke til at stammer av anadrome laksefisk blir tatt vare på og at fiskeressursane blir betre utnytta.
- Driftsplanlegging

Ein føresetnad for å få tilskot til driftsplanlegging er at opplegget er i samsvar med rettleiingsmateriellet som Norske Lakseelver og Noregs Skogeigarforbund har gjeve ut. Vidare skal brukarorganisasjonane og offentleg forvaltning (vanlegvis kommunen) få høve til å delta aktivt i arbeidet.

Driftsplanlegging kan òg finansierast med bygdeutviklingsmidlar, og prosjekt der ein kan oppnå samfinansiering vil bli prioriterte.

Kor skal søknaden sendast

Søknader frå organisasjonar og lag på kommunenivå skal sendast til kommunen. Søknader om tiltak som omfattar fleire kommunar skal sendast til ein av dei involverte kommunane. Søknader frå kommunar og organisasjonar på fylkesnivå skal sendast til [fylkesmannen](#) i fylket søknaden gjelder. Søknader frå forskingsinstitusjonar og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar skal sendast til [Direktoratet for naturforvaltning](#).

Søknadsfrist og sakshandsaming

Søknadsfristen for lag og organisasjonar på kommunenivå er 15. desember 2008. Søknadsfristen for kommunar, lag og organisasjonar på fylkesnivå, og forskingsinstitusjonar og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar er 15. januar 2009.

Kommunen tek imot og vurderer søknader frå lokale lag og organisasjonar, og sender søknadene med ei tilråding om prioritering til fylkesmannen saman med eventuelle søknader frå kommunen sjølv eller på vegne av fleire kommunar. Fylkesmannen handsamar søknadene frå lokale lag og organisasjonar, kommunar og organisasjonar på fylkesnivå innafor ei budsjettamme fastsett av Direktoratet for naturforvaltning. Sjølv godt kvalifiserte søknader kan bli heilt eller delvis avslått grunna manglande budsjettmidlar. Direktoratet for naturforvaltning handsamar søknader frå forskingsinstitusjonar og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar. Alle søkjarar skal få svar innan 15. mars 2009.

Krav til innhald i søknaden

Fylkesmannen kan krevje at søknaden er basert på ein ferdig driftsplan eller stille som vilkår at driftsplan blir utarbeidd.

Dersom søknaden inneheld fleire prosjekt, må kvart prosjekt spesifiserast.

Søknaden skal dokumentere at tiltak som inneber fysiske inngrep i naturen er i samsvar med godkjend kommunal plan, eller godkjend ved eit kommunalt vedtak før det blir søkt om tilskot.

Søknader om tilskot til tekniske fiskeforsterkingstiltak skal innehalde opplysningar om området der tiltaket er lokalisert, mellom anna geografisk namn, vassdrag og arealkategori i kommuneplanen eller reguleringsplan.

Søknader om tilskot til fiskekultiveringstiltak og tekniske fiskeforsterkingstiltak må ha lagt ved løyve frå grunneigar, fråsegn frå kommunen og løyve frå fylkesmannen, jf. «[Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag](#)» av 15/11 2004.

Søknadsskjema A-09 skal nyttast.

Rett utfylling av dette skjemaet oppfyller krava til kva søknaden skal innehalde.

Tilskot til viltformål (Kap. 1425 post 71)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet for tilskotsordninga er å medverke til å gjennomføre oppgåver innan viltforvaltninga og tiltak i regi av enkeltpersonar, lag og organisasjonar der tiltaket har ein regional, interkommunal eller nasjonal karakter. Målgruppe for ordninga er private organisasjonar og lag, til dømes grunneigarlag og jeger- og fiskarforeningar. Også sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar og forskingsinstitusjonar kan søkje om tilskot.

Kva for tiltak kan få tilskot

Tilskot kan gjevast etter søknad. Kvalifiserte tiltak er:

- Kartlegging av viltressursane/viltet sine leveområde og viltinteresser i kommunar og regionar.
- Innarbeiding av viltet sine leveområde og viltinteresser i kommunale planar etter plan- og bygningslova.
- Iverksetjing av tiltak der føremålet er betre bestandsoversyn.
- Oppretting og drift av lokale samarbeidsråd.
- Deltaking i rettshavarane sitt driftsplanarbeid.
- FoU og studentoppgåver.
- Tilrettelegging, organisering og informasjon om jakt og høve til jakt.
- Andre særleg prioriterte viltføremål.

Søknader om tilskot til tiltak som er forankra i ein driftsplan vil bli prioriterte.

Kor skal søknaden sendast

Søknader på fylkesnivå skal sendast til [fylkesmannen](#) i fylket søknaden gjelder. Søknader frå forskingsinstitusjonar og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar skal sendast til [Direktoratet for naturforvaltning](#).

Søknadsfrist og sakshandsaming

Søknadsfristen er 15. januar 2009.

Fylkesmannen handsamar søknadene på fylkesnivå innafor ei budsjettamme fastsett av Direktoratet for naturforvaltning. Sjølv godt kvalifiserte søknader kan bli heilt eller delvis avslått på grunn av manglande budsjettmidlar. Direktoratet for naturforvaltning handsamar søknader frå forskingsinstitusjonar og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar. Alle søkjarar skal få svar innan 15. mars 2009. Søknader som blir handsama sentralt av Direktoratet for naturforvaltning kan kome til å få svar noko etter denne dato, men skal som regel vere ferdig handsama innan 15. april.

Krav til innhald i søknaden

Dersom søknaden inneheld fleire prosjekt, må kvart prosjekt spesifiserast.

[Direktoratet for naturforvaltning](#) sitt søknadssystem på internett eller Søknadsskjema A-09 skal nyttast.

Tilskot til kalking og lokale fiskeformål (Kap. 1427 post 70)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med tilskotsordninga er å redusere negative effektar på naturmangfaldet i vassdrag som følgje av sur nedbør og andre alvorlege menneskeskapte trugsmål. Tilskotsordninga skal nyttast til å avdekkje behov for nye tiltak eller gi grunnlag for innsats som kan redusere behovet for kalking i Noreg. Målgruppe for ordninga er private organisasjonar og lag, til dømes grunneigarlag og jeger- og fiskarforeiningar. Forskingsinstitusjonar og landsdekkjande organisasjonar, kommunar og interkommunale organ kan og søkje om tilskot.

Kva for tiltak kan få tilskot

Tiltak som kan få tilskot er:

- Kjøp, transport og spreing av kalk
- Tekniske installasjonar for dosering av kalk
- Informasjon om effektar av utførte tiltak og rettleiing om kalking i vatn og vassdrag
- Fiskekultiveringstiltak og andre tiltak for å styrkje fiskebestandane i kalka vassdrag

Tilskot gis til prosjekt i område der tolegrensa for menneskeskapt forsureing er overskriden. Mellom anna vil førekomst av organismar og fiskeslag som er følsame for forsureing bli vurdert ved prioritering av prosjekt. Eit vilkår for tilskot er at fiske i området blir opna for allmenta etter retningslinjer gitt av miljøvernstyresmaktene, og at søkjaren medverkar med ein viss eigeninnsats. Eksempel på eigeninnsats er delfinansiering, dugnadsarbeid og kultiveringstiltak.

Kor skal søknaden sendast

Søknader frå organisasjonar og lag på kommunenivå skal fremjast til kommunen. Søknader om tiltak som omfattar fleire kommunar skal sendast til ein av dei involverte kommunane. Søknader frå kommunar og organisasjonar på fylkesnivå skal sendast til [fylkesmannen](#) i fylket søknaden gjelder. Søknader frå forskingsinstitusjonar og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar skal sendast til [Direktoratet for naturforvaltning](#).

Søknadsfrist og sakshandsaming

Søknadsfristen for lag og organisasjonar på kommunenivå er 15. desember 2008. Søknadsfristen for kommunar, lag og organisasjonar på fylkesnivå, og forskingsinstitusjonar og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar er 15. januar 2009.

Kommunen tek imot og vurderer søknader frå lokale lag og organisasjonar, og sender søknadene med ei tilråding om prioritering til fylkesmannen saman med eventuelle søknader frå kommunen sjølv eller på vegne av fleire kommunar. Fylkesmannen handsamar søknadene frå lokale lag og organisasjonar, kommunar og organisasjonar på fylkesnivå innanfor ei budsjetttramme fastsett av Direktoratet for naturforvaltning. Sjølv godt kvalifiserte søknader kan bli heilt eller delvis avslått grunna manglande budsjettmidlar. Direktoratet for naturforvaltning handsamar søknader frå forskingsinstitusjonar og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar. Alle søkjarar skal få svar innan 15. mars 2009.

Krav til innhald i søknaden

I. Krav til identifikasjon av søker

- Namn, adresse, evt. kontaktperson.
- Telefonnummer.
- Bankkontonummer, event. organisasjonsnummer i Brønnøysundregisteret.

II. Krav til fagleg omtale av prosjektet / tiltaket som det blir søkt om tilskot til:

- Mål med prosjektet, kven har nytte av prosjektet.
- Venta resultat.
- Korleis prosjektet er planlagt gjennomført.
- Samarbeidspartnarar.
- Framdriftsplan for prosjektet.
- Kva for faglege føresetnader søker har for å gjennomføre prosjektet.

III. Krav til økonomisk omtale av prosjektet:

Utgifter spesifisert på:

Drift:

- Løn inkl. arbeidsgjevaravgift
- Forbruksmateriell
- Reiser, transport, opphald
- Konsulenthjelp
- Husleige og andre leigeutgifter
- Skattar, avgifter (anna enn arbeidsgjevaravgift)

Investeringar:

- varige driftsmidler
- anna

Finansiering spesifisert på:

- Miljøverndepartementet/fagdirektorat
- Andre departement/direktorat
- Tilskot frå kommunen

- Anna spesifisering

Søknaden skal grunngi behovet for tiltaket (kjemisk og biologisk forsurningsutvikling og forsurningsstatus). Det skal opplysast om kva verknader ein ventar av tiltaket og om det trengst eventuelle fiskekultiveringstiltak. Søknaden skal og stadfeste at eit eventuelt fiske vil vere tilgjengeleg for publikum og klarleggje om tiltaket har positive verknader for friluftslivet. I tillegg skal søknaden gi eit oversyn over eventuelle andre forureiningskjelder og tekniske og fysiske inngrep knytt til vassdraget. Søknaden skal og innehalde kalkingstekniske vurderingar som effekt på nedstraums liggjande lokalitetar og tilrettelegging for maskinell kalking. Fylkesmannen kan krevje at søknaden er basert på ein ferdig driftsplan eller stille som vilkår at driftsplan blir utarbeidd.

Dersom søknaden gjeld vidareføring av eit eksisterande kalkingstiltak, skal ein rapport om status for dette tiltaket leggjast ved søknaden. Rapporteringsskjema kan ein få hos [fylkesmannen](#) i fylket søknaden gjelder.

Søknader frå lokale organisasjonar/lag og kommunar skal fremjast på eit eige søknadsskjema som ein får ved å vende seg til [fylkesmannen](#) i fylket søknaden gjelder.

Tilskot til førebyggjande og konfliktdempande tiltak i rovviltforvaltninga (Kap. 1427 post 73)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med tilskotsordninga er å sikre iverksetjing av effektive førebyggjande og konfliktdempande tiltak for å avgrense dei skadar rovvilt kan gje på husdyr og tamrein, samt ulemper i høve til lokalsamfunn og i høve til andre grupper. Primær målgruppe er husdyreigarar og reineigarar, kommunar og lokalsamfunn. Lokale, regionale og landsomfattande organisasjonar og forskingsinstitusjonar kan og søkje om tilskot.

Kva for tiltak kan få tilskot

Ein føresetnad for å gje tilskot til husdyr- og tamreineigarar er at tiltaka med stort sannsyn kan ventast å ha ein direkte tapsreducerande effekt. Dette inneber at tiltak som til dømes omfattar utvida tilsynsaktivitet aleine ikkje skal støttast økonomisk. Tiltak som omfattar fellesløyseringar med fleire besetningar, heile beitelag, sankelag m.v. skal prioriterast for tilskot framfor tiltak i den enskilde besetning.

Føljande tiltak retta mot husdyr kan få tilskot:

- a) Tidlegare sanking av sau
- b) Forseinka slepp på beite
- c) Flytting av sau
- d) Overgang til andre sauerasar eller anna småfehald
- e) Tidleg lamming og tidleg slakting
- f) Intensiv gjeting av sau, til dømes kombinert med bruk av gjetarhund og nattkve
- g) Bruk av vokterhund
- h) Styrt bruk av område ved hjelp av gjerde (til dømes "rovdysikre" gjerde)

- i) Bruk av tekniske tiltak
- j) Ekstraordinært tilsyn. Med dette meiner ein iverksetjing av intensivt tilsyn/gjeting straks det er oppdaga rovdyrskadar, samt at dette blir utført kveld, natt og morgon.
- k) Prosjekt der utvida tilsyn er ein naudsynt del av ei kombinasjonsløyising
- l) Kombinasjonar av tiltak som er nemnde ovanfor
- m) Andre tiltak som fell inn under målet med ordninga

Føljande tiltak retta mot tamrein kan få tilskot:

- a) Kartlegging av taps- og strukturtilhøve i reinbeitedistrikt med spesielt store tap
- b) Fôring av rein i område med store rovvilttap vår og vinter
- c) Mellombels flytting av flokken til mindre rovviltutsette beiteområde
- d) Meir intensiv gjeting i periodar med store rovvilttap
- e) Mellombels inngjerding med utvida kantgjeting i kalvingsområde
- f) Utprøving av halsklavar
- g) Andre tiltak som fell inn under målet med ordninga

Tiltak i kommunar skal gjere lokalsamfunn som råkast av rovvilt, særleg bjørn og ulv, betre i stand til å handtere konflikhtar som disse artane kan skape. Tiltaka skal bidra til auka kunnskap om og forståing for rovvilt og rovviltforvaltning. Tiltak retta mot barn og unge skal prioriterast.

Andre tiltak som kan få tilskot:

- a) Utprøving av nye førebyggjande og konfliktdepande tiltak mot rovviltskadar, samt evaluering av effektar av tiltak som er satt i gang.
- b) Forvaltningsrelaterte forskings- og utredningsoppgåver som bidreg til utvikling og iverksetting av effektive førebyggjande tiltak.

Kor skal søknaden sendast

Søknader som omfattar den einskilde region skal sendas til [fylkesmannen](#) i det fylke der søkjaren har bustad. Søknader av nasjonal karakter skal sendas [Direktoratet for naturforvaltning](#).

Søknadsfrist og sakshandsaming

Søknadsfristen er 15. januar 2009. Fylkesmannen handsamar søknaden innanfor ei budsjetttramme og nærare føringar fastsett av den regionale rovviltnemnda.

For å kunne bli aktuell for tilskot, må eventuelle tilskotsmottakarar oppfylle følgjande kriterier:

- a) Søknaden må vere fullstendig utfylt og vere hos søknadmottakar innan fastsett frist.
- b) Søklar må vere innanfor målgruppa for ordninga.
- c) Tiltaket må vere innanfor omtalen av kva tiltak ordninga omfattar.

- d) Framlagde planar (framdrift, finansiering) må vere realistiske.

Søkjar skal rapportere om gjennomføring og evaluering av tiltaket

Krav til innhald i søknaden

[Direktoratet for naturforvaltning](#) sitt søknadssystem på internett skal nyttast. Rett utfylling i dette systemet oppfyller krava til innhald i søknaden. I ein overgangsperiode kan ein og sende søknad på papir med følgjande krav til innhald:

Krav til identifikasjon av søkjar:

- a) Namn, adresse, eventuell kontaktperson
- b) Telefonnummer
- c) Gards- og bruksnummer
- d) Eventuelt organisasjonsnummer i Brønnøysundregistra eller kven som står juridisk ansvarleg for tilskotsmottakaren sine økonomiske disposisjonar dersom verksemda ikkje er registrert i Brønnøysundregistra.

Krav til fagleg omtale av prosjektet/tiltaket:

- a) Målet med prosjektet, kven som har nytte av arbeidet
- b) Venta resultat
- c) Korleis prosjektet er planlagt gjennomført
- d) Samarbeidspartnarar
- e) Framdrift for prosjektet

Krav til økonomisk omtale av prosjektet:

- a) Utgifter bør normalt bli spesifisert på:

Drift:

- i. Løn inkl. arbeidsgjevaravgift
- ii. Forbruksmateriell
- iii. Reiser, transport, opphald
- iv. Konsulenthjelp
- v. Husleige og andre leieutgifter
- vi. Skattar, avgifter (anna enn arbeidsgjevaravgift)

Investeringar:

- vii. Varige driftsmiddel

- viii. Andre
- b) Finansiering bør normalt bli spesifisert på:
 - i. Tilskot frå miljøvernforvaltninga (spesifiser dersom fleire etatar)
 - ii. Andre offentlege tilskot
 - iii. Eigne middel

Tilskot til friluftslivsaktivitet

Tiltak i friluftsområde (Kap. 1427 post 31)

Mål for ordninga og målgruppe

Ordninga skal dekkje utgifter til ulike praktiske tiltak som følgje av statleg tileigning av nasjonalt eller regionalt viktige friluftslivsområde, eller varige servituttavtaler for å sikre allmentas friluftslivsinteresser i slike område. Tilskotsordninga gjeld bare statlege friluftslivsområde. Kommunar og interkommunale friluftsråd kan søkje, men ein frivillig organisasjon kan ta hand om den daglege drifta.

Kva for tiltak kan få tilskot

I område som er sikra med statlege friluftslivsmidlar kan staten gi midlar til å finansiere opparbeiding av området, tilrettelegging, vedlikehald og skjøtsel. Aktuelle tiltak er til dømes informasjonstavler, tilrettelegging for personar med nedsett funksjonsevne, opparbeiding av turveggar og turstigar, plassar for parkering, toalett og renovasjonsordning, badebryggje, tilplanting og liknande. DN-handbok nr. 27 – 2006 «[Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv](#)» og DN-handbok 16 «[Friluftsområder – offentlig sikring og forvaltning](#)» gir rettleiing, idear og tips om arbeidet. Fylkesmannen kan og gi rettleiing om aktuelle tiltak.

Kor skal søknaden sendast

Søknaden skal sendast til [fylkesmannen](#) i fylket søknaden gjelder.

Søknadsfrist og sakshandsaming

Søknadsfristen er 15. januar 2009. Fylkesmannen handsamar søknadene innanfor ei budsjetttramme fastsett av Direktoratet for naturforvaltning og skal gi melding til søkjar om utfallet innan 15. mars 2009. Område med forvaltningsplanar vil bli prioriterte, og sjølv godt kvalifiserte søknader kan bli heilt eller delvis avslått grunna manglande budsjettmidlar.

Krav til innhald i søknaden

Søknaden skal innehalde kva for statleg sikra friluftslivsområde det gjeld og ei skisse av tiltaket/tiltaka (kan vere skriftleg, teikningar er ikkje naudsynt), framdriftsplan og budsjett. Kommune/interkommunalt friluftsråd bør utarbeide fleirårige handlingsplanar for dei løpande driftsoppgåvene i dei statlege friluftslivsområda.

Søknadsskjema A-09 skal nyttast.

Rett utfylling av dette skjemaet oppfyller krava til kva søknaden skal innehalde.

Statlege tileigningar, bandlegging av friluftsområde (Kap. 1427 post 30)

Mål for ordninga og målgruppe

For å sikre område til friluftsliv skaffer det offentlege til veie areal ved erverv av eigedomsrett eller ved avtale om varig bruksrett (servituttavtale). Det viktigaste føremålet med statlege midlar til sikring av friluftslivsområde er å betre tilgjenge til friluftsområde for allmenta. Særleg er det viktig at område i kystsona blir sikra. Det er òg viktig å sikre samanheng i ein allment tilgjengeleg grønstruktur i byar og tettstader. Hovudmålet for friluftslivspolitikken er at friluftslivet skal styrkjast som ein helsefremjande, trivselsskapande og miljøvenleg fritidsaktivitet. Ordninga rettar seg mot kommunar, fylkeskommunar og interkommunale friluftsråd, men lokale lag og organisasjonar m.v kan gjerne ta initiativ overfor kommunar og friluftsråd om å fremje sikringsøknad.

Kva for tiltak som kan få midlar

Søknader som er handsama og prioriterte i ein kommunal prosess etter plan- og bygningslova vil bli prioriterte. Dette aukar sjansen for at ulike interesser er ivaretekne og at sikring av friluftslivsområde skjer som ledd i ein plan for utvikling av friluftslivstilbodet i kommunen, og at ein regional eller nasjonal samanheng er vurdert.

Vidare vil areal som blir/vil bli intensivt nytta, og som bør leggjast til rette for friluftslivsføremål, bli prioritert. Det er ønskeleg å sikre område som kan brukast av store folkegrupper. Dei mest pressa områda langs kysten skal prioriterast. Nærrområde og turveggar i og ved byar og tettstader, særleg med god tilgjenge for dei med nedsett funksjonsevne, har òg høg prioritet.

Når viktige nasjonale og regionale friluftsområde vert sikra, kan Direktoratet for naturforvaltning i ein skilde høve medverke til grunnleggjande tilrettelegging som er naudsynt for at område skal vere tilgjengeleg for allmenta. Dette gjeld område der staten skal vere grunneigar, og er avhengig av budsjettet på det tidspunkt søknaden vert handsama.

Søknadsfrist og sakshandsaming

Søknad om statlege midlar til sikring av friluftslivsområde må fremjast for [fylkesmannen](#) i fylket søknaden gjelder på standard søknadsskjema B-08 innan 15. januar 2009. Fylkesmannen sender søknadene vidare til Direktoratet for naturforvaltning med ei tilråding innan 15. februar 2009. Direktoratet for naturforvaltning handsamar søknadene og skal gje melding til søkjar om utfallet innan 15. juni 2009. For rett utfylling av søknadsskjema B-09 er det utarbeidd ein eigen veiledning – Veiledning til utfylling av søknadsskjema B-09 Sikring av friluftslivsområder.

Tilskot til friluftslivstiltak (Kap. 1427 post 74)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med tilskotsordninga er å medverke til stimuleringstiltak og haldningsskapande arbeid for friluftsliv, med vekt på å styrkje allmenta sine interesser. Innsatsen vil i første rekkje rettast inn mot barn, unge, funksjonshemma og etniske minoritetar. Målgruppa for ordninga er lokale lag og organisasjonar, dei regionale nettverka "Forum for natur og friluftsliv", Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) og eventuelle andre samskipnader av landsdekkjande, frivillige organisasjonar med friluftsliv som arbeidsområde.

Kva for tiltak kan få tilskot

Midlane skal nyttast til arbeid med og konkrete tiltak til fremje av friluftslivet som utgangspunkt for gode helsevanar og miljøhaldningar. Kvalifiserte tiltak er til dømes:

- Tiltak retta mot barn, unge og barnefamiljar.
- Tiltak som stimulerer nye grupper til deltaking i friluftslivsaktivitetar, til dømes personar med nedsett funksjonsevne og etniske minoritetar i Noreg.
- Tiltak som bidrar til å fremje målsetjinga med "Kulturminneåret-09" eller å utvikle samarbeidet mellom friluftsliv og kulturminnevern.

Kor skal søknaden sendast

Søknader frå organisasjonar og lag på kommunenivå skal sendast til kommunen. Søknader om tiltak som omfattar fleire kommunar skal sendast til ein av dei involverte kommunane. Søknader frå kommunar og organisasjonar på fylkesnivå skal sendast til [fylkesmannen](#) i det fylket søknaden gjelder. Søknader frå sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar skal sendast til [Direktoratet for naturforvaltning](#).

Søknadsfrist og sakshandsaming

Søknadsfristen for lag og organisasjonar på kommunenivå er 15. desember 2008. Søknadsfristen for kommunar, lag og organisasjonar på fylkesnivå og sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar er 15. januar 2009.

Kommunen tek imot og vurderer søknader frå lokale lag og organisasjonar, og sender søknadene med ei tilråding om prioritering til fylkesmannen saman med eventuelle søknader frå kommunen sjølv eller på vegne av fleire kommunar. Fylkesmannen handsamar søknadene frå lokale lag og organisasjonar, kommunar og organisasjonar på fylkesnivå innanfor ei budsjettramme fastsett av Direktoratet for naturforvaltning. Sjølv godt kvalifiserte søknader kan bli heilt eller delvis avslått på grunn av knappe budsjettmidlar. Direktoratet for naturforvaltning handsamar søknader frå sentralorgan i landsdekkjande organisasjonar. Alle søkjarar skal få svar innan 15. mars 2009.

Krav til innhald i søknaden

Dersom søknaden inneheld fleire prosjekt, må kvart prosjekt spesifiserast.

Søknadsskjema A-09 skal nyttast.

Rett utfylling av dette skjemaet oppfyller krava til kva søknaden skal innehalde.

Tilskot til kulturminnetiltak

Tilskot til kulturminnetiltak (Kap. 1429 post 50, 72, 73 og 74)

Generell omtale

Riksantikvaren er eit direktorat for kulturminneforvaltninga og gjev råd og rettleiing i faglige spørsmål til Miljøverndepartementet. Det er Riksantikvaren som forvaltar tilskotsmidlane over postane 72, 73 og 74. Sametinget forvaltar tilskotsmidlane over post 50.

Hovudføremålet for kulturminneforvaltninga er å hindre tap av kulturminne og kulturmiljø og ta vare på kulturminna som bruksressursar og som grunnlag for kunnskap, oppleving og

verdiskaping. Tilskotsmidlane må ein sjå i denne samanheng. Tilskot skal gå til konkrete vernetiltak på bygningar og anlegg som er freda ved vedtak, automatisk freda bygningar og anlegg frå mellomalderen, faste kulturminne knytte til kystkultur, kulturlandskap, arkeologiske kulturminne, viktige nasjonale konserveringsoppgåver, verdsarvområda, brannsikrings- og beredskapstiltak og fartøyvern. Postane kan og dekke kostnader i samband med å skaffe ny kunnskap mellom anna innafor fagområda bergkunst, samisk kulturminnevern, utvikling av byar og tettstader og tilgjenge for personar med nedsett funksjonsevne. Eigar vil som hovudregel ha ansvaret for gjennomføring av eit tiltak, men i einskilde høve kan det vere føremålstenleg at Riksantikvaren eller fylkeskommunen/Sametinget eller kommunane er ansvarlege i samarbeid med eigar.

Postane nyttast og til tilskot til mindre, private tiltak som blir utløyst etter kulturminneloven § 10, samt finnarløn.

Kor skal søknaden sendast

Som hovudregel skal søknaden sendast [fylkeskommunen](#) som vurderer og prioriterer før dei sender søknaden til Riksantikvaren for slutthandsaming. Ta kontakt med fylkeskommunen om det er trong for meir informasjon. Søknad om tilskot til samisk kulturminnevernarbeid skal sendast Sametinget.

Søknadsskjema kan ein få ved å vende seg til dei respektive fylkeskommunane. Riksantikvaren har søknadsskjema for ordningane der direktoratet er mottakar av søknad (tilskot til arkeologiske undersøkingar ved mindre private tiltak (kap 1429, post 72.1) og tilskot til mellomalderbygningar og anlegg (kap. 1429, post 72.3)).

Søknadsfrist

For dei fleste underpostane er søknadsfristen til Riksantikvaren 31. desember 2008. Unntak frå denne regelen blir omtala under den einskilde underposten. For at fylkeskommunane skal rekkje å handsame søknaden før denne fristen, må søknader sendast fylkeskommunen i god tid føre 31. desember. Fylkeskommunane kan ha ulike tidsfristar. Dei blir kunngjort i dagspressa.

Krav til innhald i søknaden

I. Krav til identifikasjon av søkjar

- Namn, adresse, evt kontaktperson.
- Telefonnummer.
- Bankkontonummer, og evt. organisasjonsnummer i Brønnøysundregistra.

II. Krav til fagleg omtale av prosjektet / tiltaket som det vert søkt om pengar til:

- Mål med prosjektet, .
- Framdriftsplan for prosjektet.
- Beløp som det søkast om
- Korleis prosjektet er planlagt gjennomført (til dømes bruk av arkitekt, handverkarar, eigeninnsats)
- Samarbeidspartnarar.

- Kva for faglege føresetnader søkjar har for å gjennomføre prosjektet, eventuelt om søkjar har sørga for at prosjektet kan gjennomførast på ein fagleg forsvarleg måte.

III. Krav til økonomisk omtale av prosjektet:

Utgifter spesifisert på:

- Løn inkl. feriepengar og arbeidsgjevaravgift
- Forbruksmateriell
- Reiser, transport, opphald
- Konsulenthjelp
- Andre utgifter (spesifisert)

Finansiering spesifisert på:

- Riksantikvaren/fylkeskommunen (kap 1429, postane 72, 73 og 74)
- Andre departement/direktorat
- Tilskot frå kommunen/fylkeskommunen
- Anna finansiering (spesifiser)

Det må være samsvar mellom budsjetteringa og summen det søkast om.

Kostnadsoverslag og tilbod frå utøvande handverkar, arkitekt m.v. skal følgje søknaden. Likeeins beskriving av tiltaket med teikningar og eventuelt fotografiar. Vidare må søknaden innehalde ei utgreiing om tiltaket eller deler av tiltaket kan gjennomførast ved mindre tilskot enn omsøkt. Søknaden må og innehalde ei utgreiing om søkjaren har tenkt å føre vidare tiltaket når prosjektstøtta fell bort. Den må og gjere greie for korleis ein vil rapportere og formidle resultat og erfaringar til aktuelle brukarar, gjerne i samarbeid med andre og i popularisert form. Dersom søknaden inneheld fleire prosjekt, må kvart prosjekt bli spesifisert.

Dersom søkjaren er ein organisasjon/institusjon, må søknaden fremmast av leiinga for organisasjonen/institusjonen. Dersom ei verksemd er mottakar av tilskot til drift, må ho kunne leggje fram vedtekter, statuttar e.l. og organisasjonsplan eller oversikt over styringsstrukturen i verksemda.

For anna informasjon om tilskotsordningane visast det til omtala av desse i [St.prp. nr. 1 \(2008-2009\)](#) for Miljøverndepartementet. [Fylkeskommunen](#) eller [Riksantikvaren](#) kan og gi meir informasjon.

Omtale av dei einskilde ordningane

Tilskot til samisk kulturminnevernarbeid (Kap. 1429 post 50)

Tilskotsordninga skal ivareta dei overordna kulturminnefaglege omsyna i arbeidet med samiske kulturminne og kulturmiljø. Midlane skal i hovudsak nyttast til større vedlikehalds- og restaureringsarbeid.

Kor skal søknaden sendast

Søknad skal sendast til Sametinget, Miljø- og kulturvernavdelingen, 9840 Vuonnabahta/Varangerbotn, tlf. 78 95 99 00, faks 78 95 99 09. [Sametinget](#) svarer òg på spørsmål om ordninga.

Tilskot til arkeologiske undersøkingar ved mindre private tiltak (Kap. 1429 post 72.1)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med tilskotsordninga er å følgje opp dei statlege pliktene i § 10 i kulturminnelova, og gi heil eller delvis dekning av utgifter som følgjer av pålegg om særskilt gransking av automatisk freda kulturminne eller til særskilte tiltak for å verne dei.

Tiltak som kan få tilskot

Tilskot skal gjevast til heil eller delvis dekning av utgifter i samsvar med kulturminnelovas føresegn i § 10 og utfyllande retningslinjer.

Kor skal søknaden sendast

Søknaden skal sendast til [Riksantikvaren](#).

Søknadsfrist

Det er ingen søknadsfrist – ein kan søkje heile året.

Tilskot til vern og sikring av freda bygningar og anlegg (Kap. 1429 post 72.2)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med tilskotsordninga er å følgje opp dei statlege pliktene i § 15a i kulturminnelova. Det vil seie å gi heilt eller delvis vederlag til eigarar av freda kulturminne til fordyrande arbeid (sett ut frå antikvariske omsyn) som følgjer av vilkår for dispensasjon, og til spesielt tyngande vedlikehaldsansvar jf §17 i kulturminnelova. Eigar og forvaltar kan vere privatpersonar, stiftingar, styret i foreining/organisasjon/sameige, kyrkjesoskn, sokneråd, frivillige organisasjonar eller liknande.

Riksantikvaren kan sjølv initiere tiltak innafor særlege satsingsområde. Det er og mogleg for fylkeskommunane på vegne av eigarar å søkje om middel til større oppgåver for kulturminne som har nasjonal verdi.

Tiltak som kan få tilskot

Eigarar av freda bygningar og anlegg har krav på tilskot til heil eller delvis dekning av kostnader som skuldast fordyrande vilkår sett av kulturminnestyresmaktene, i samband med dispensasjon frå fredingsvedtak. Tilskot til viktige sikrings- og istandsettingstiltak vil bli tildelt etter følgjande prioriteringar: Tiltak som stanser og hindrar ytterlegare forfall, mellombels sikring av freda bygningar og anlegg som er i forfall og tiltak som sikrar bygningar og anlegg det finst få av. Det meste av tilskotsmidlane blir fordelt til private eigarar og forvaltarar av freda kulturminne og kulturmiljø. For å få tilskot er det ein føresetnad at tiltaket fell inn under måla for ordninga. Ved

fordeling av tilskot skal Riksantikvaren og fylkeskommunen innafor dei disponible budsjettmidla på underposten utføre ei samla fagleg vurdering av den kulturhistoriske verdien og tydinga tiltaka har i høve til målet for tilskotsordninga. Riksantikvaren kan òg sjølv prioritere og initiere oppgåver og tiltak innafor særlege satsingsfelt.

Kor skal søknaden sendast

Sjå under generell omtale ovanfor.

Søknadsfrist

Sjå under generell omtale ovanfor.

Krav til innhald i søknaden

Sjå under generell omtale ovanfor.

Tilskot til mellomalderbygningar og anlegg (Kap. 1429 post 72.3)

Mål for ordninga og målgruppe

Tilskotsordninga skal medverke til å verne og sikre automatisk freda bygningar og ruinar frå middelalderen, under dette stavkyrkjene. Målgruppa for ordninga er eigarar og forvaltarar av disse kulturminna. Ordninga omfattar tilskot til bygningar og anlegg som er automatisk freda etter kulturminnelova. Målgruppe er eigarar og forvaltarar av automatisk freda bygningar og ruinar frå mellomalderen. Eigar og forvaltar kan vere privatpersonar, stiftingar, styret i foreining/organisasjon/sameige, kommunar, kyrkjesokn, sokneråd, frivillige organisasjonar eller liknande. Riksantikvaren kan sjølv initiere tiltak innafor særlege satsingsområde.

Tiltak som kan få tilskot

Tilskotsmidlane skal nyttast til større vedlikehalds- og restaureringsarbeid på bygningar og anlegg som er automatisk freda etter kulturminnelova. Tilskotsmidlane blir fordelt til private eigarar og forvaltarar av desse kulturminna. For å få tilskot er det ein føresetnad at tiltaket fell inn under målet for ordninga. Ved fordeling av tilskot skal Riksantikvaren innafor dei disponible budsjettmidla på underposten utføre ei samla fagleg vurdering av den kulturhistoriske verdien og tydinga tiltaka har i høve til målet for tilskotsordninga. Det blir lagt vekt på utvikling av handverkskompetanse og bruk av tradisjonelle handverksteknikkar og materialar.

Kor skal søknaden sendast

Søknaden skal sendast [Riksantikvaren](#).

Søknadsfrist

Søknadsfristen til Riksantikvaren er 31. desember 2008.

Krav til innhald i søknaden

Sjå under generell omtale ovanfor. For ruinar stiller Riksantikvaren krav om at det skal lagast ein plan for skjøtselen. Riksantikvaren kan hjelpe til med å utarbeide ein slik plan.

Tilskot til kystkultur (Kap. 1429 post 72.4)

Mål for ordninga og målgruppe

Ordninga skal medverke til å sikre og setje i stand freda og spesielt bevaringsverdige kulturminne og kulturmiljø som er typiske for liv og verksemd langs kysten. Målgruppe er eigarar og forvaltarar av freda eller spesielt bevaringsverdige verneverdige kulturminne og kulturmiljø. Eigar og forvaltar kan vere privatpersonar, stiftingar, styret i foreining/organisasjon/sameige, frivillige organisasjonar eller liknande.

Tiltak som kan få tilskot

Det blir lagt vekt på å bruke midlane til konkrete tiltak knytt til sikring og istandsetjing, og til forvaltning, drift og vedlikehald etter antikvariske retningslinjer. Tilskota blir fordelt på grunnlag av følgjande prioriteringar: Tiltak som stanser og hindrar ytterlegare forfall og tiltak som sikrar kulturminne og kulturmiljø som det finst få av. Bruk av tradisjonelle materialar, teknikkar og handverk og opplæring og kunnskapsoppbygging er viktige grunnar for tildeling av tilskot. For å få tilskot er det ein føresetnad at tiltaket fell inn under målet for ordninga. Ved fordeling av tilskot skal Riksantikvaren, ev. fylkeskommunen, innafor dei disponible budsjettmidlane utføre ei samla fagleg vurdering av dei kulturhistoriske verdiane og tydinga tiltaka har i høve til målet for tilskotsordninga, under dette også effektar og ringvirkningar lokalt og regionalt. Riksantikvaren kan og sjølv prioritere og initiere oppgåver og tiltak innafor særlege satsingsfelt.

Kor skal søknaden sendast

Sjå under generell omtale ovanfor.

Søknadsfrist

Sjå under generell omtale ovanfor.

Krav til innhald i søknaden

Sjå under generell omtale ovanfor.

Tilskot til freda og andre særlege verdifulle kulturmiljø og landskap (Kap. 1429 post 72.5)

Mål for ordninga og målgruppe

Tilskotsordninga skal medverke til å ta vare på freda kulturmiljø og andre særleg verdifulle kulturmiljø. Målgruppa for ordninga er eigarar og forvaltarar av slike område.

Tiltak som kan få tilskot

Tilskotsmidlane blir nytta til skjøtsel av kulturmiljø som er freda etter kulturminnelova eller andre særleg viktige kulturmiljø. Tilskot skal primært nyttast til praktiske forvaltningstiltak for å setje i stand, skjøtte og sikre kulturlandskap. Tiltaka bør medverke til å utvikle prinsipp og modellar for god forvaltning. Ein vil prioritere prosjekt som gir effekt med omsyn til utvikling, samordning eller samspel, og prosjekt som har overføringsverdi. Dei freda kulturmiljøa vil bli prioritert ved tildeling av tilskot. Tilskotsmidlane blir fordelte etter søknad til private eigarar og forvaltarar av desse områda.

For å få tilskot er det ein føresetnad at tiltaket fell inn under målet for ordninga. Ved fordeling av tilskot skal Riksantikvaren innanfor disponible budsjettmidlar utføre ei samla fagleg vurdering av tiltaka i forhold til målet for tilskotsordninga. Riksantikvaren kan og sjølv prioritere og initiere oppgåver og tiltak innanfor særlege satsingsfelt.

Kor skal søknaden sendast

Sjå under generell omtale ovanfor.

Søknadsfrist

Søknadsfristen til [Riksantikvaren](#) er 31. desember 2008.

Krav til innhald i søknaden

Sjå under generell omtale ovanfor.

Tilskot til skjøtsel av automatisk freda kulturminne (Kap. 1429 post 72.6)

Mål for ordninga og målgruppe

Tilskotsordninga skal sikre at arkeologiske kulturminne blir haldne i hevd gjennom ei tiårig satsing på skjøtsel og restaurering av eit utval arkeologiske kulturminne av nasjonal verdi, under dette sikring av bergkunst. Målgruppe er private eigarar og forvaltarar av arkeologiske kulturminne.

Tiltak som kan få tilskot

Tilskotsmidlane blir fordelte etter søknad til private eigarar og forvaltarar av kulturminna. Prosjekt der det er stort lokalt engasjement og der det knyter seg særlege opplevings- og formidlingsverdiar til kulturminna vil bli prioritert. Tilskot kan mellom anna gjevast til skjøtsel, restaurering og formidling, under dette tiltak som aukar tilgjenge og som bidrar til å avgrense slitasje. Tilskot kan og gjevast til tiltak som sikrar at resultatane frå Bergkunstprosjektet blir nytta i skjøtsel, konservering og formidling og til metodeutvikling.

For å få tilskot er det ein føresetnad at tiltaket fell inn under målet for ordninga. Ved fordeling av tilskot skal Riksantikvaren innanfor disponible budsjettmidlar utføre ei samla fagleg vurdering av tiltaka i høve til målet for tilskotsordninga. Riksantikvaren kan òg sjølv prioritere og initiere oppgåver og tiltak innanfor særlege satsingsfelt.

Kor skal søknaden sendast

Søknaden skal sendast [Riksantikvaren](#).

Søknadsfrist

Når det gjeld finnarløn kan ein søkje heile året. For andre tiltak er søknadsfristen til Riksantikvaren 31. januar 2008.

Krav til innhald i søknaden

Sjå under generell omtale ovanfor. For søknader om tilskot til skjøtsel stiller Riksantikvaren krav om at ein plan skal lagast. [Riksantikvaren](#) kan gje råd med å utarbeide ein slik plan.

Tilskot til forvaltning og vedlikehald av kulturminne på World Heritage List, nasjonale oppgaver (Kap. 1429 post 72.9)

Mål for ordninga og målgruppe

Tilskotsordninga skal medverke til å sikre og setje i stand dei norske verdsarvområda i tråd med dei internasjonale retningslinjene frå UNESCO. Målgruppe for ordninga er eigarane og forvaltarane av dei norske områda som er førte opp på UNESCO si verdsarvliste. Tilskot kan og gjevast til tiltak som gir betre tilgjenge og som bidrar til å avgrense slitasje.

Riksantikvaren kan sjølv initiere viktige tiltak. Det er og mogleg for fylkeskommunane på vegne av eigarar å søkje om midlar til større oppgaver.

Tiltak som kan få tilskot

Tilskot blir gitt til prosjekt for sikring, istandsetjing, overvaking og andre naudsynte tiltak i verdsarvområde, i samsvar med tilrådingar i evalueringsrapport frå ICOMOS. Der det er mogleg bør tilskotsmidla kombinerast med ordningar for opplæring som kan heve kunnskapsnivået innan antikvarisk istandsetjing. Det blir lagt vekt på utvikling av handverkskompetanse og bruk av tradisjonelle handverksteknikkar og materiale.

Kor skal søknaden sendast

For Bryggen i Bergen skal søknad sendast til [Fylkeskonservatoren i Hordaland](#), og for Bergstaden Røros til [Røros kommune](#). Søknader for Urnes stavkyrkje og bergkunsten i Alta skal sendast til [Riksantikvaren](#). Søknader som gjeld bygningsvern på Vegaøyane, Vestnorsk fjordlandskap og Struves triangelkjede skal sendast dei respektive fylkeskommunane.

Søknadsfrist

Kommunane og fylkeskommunane har eigne søknadsfristar som ein kan få opplyst ved å vende seg dit. Sjå under generell omtale ovanfor. Søknadsfrist til [Riksantikvaren](#) er 31. desember 2008.

Krav til innhald i søknaden

Sjå under generell omtale ovanfor.

Tilskot til brannsikring og beredskapstiltak (Kap. 1429, post 73)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med ordninga er å sikre utvalde kulturminne og kulturmiljø mot brann og andre ulykker. Midlane på posten går til tilskot og drift av sikringsanlegg ved dei 28 stavkyrkjene, til førebyggjande brannsikring av utvalde tett trehusmiljø, og til andre kulturminne etter søknad. Det blir lagt vekt på prosjekt som har overføringsverdi.

Målgruppa er eigarar og forvaltarar av utvalde kulturminne og kulturmiljø.

Kor skal søknaden sendast

Midlane fordelast både direkte frå Riksantikvaren til særskilt prioriterte tiltak (stavkyrkjer) og til fylkeskommunane som vidare sender søknaden til Riksantikvaren.

Søknadsfrist

Søknadsfrist til [Riksantikvaren](#) er 31. desember 2008. For at fylkeskommunane skal rekkje å handsame søknaden før denne fristen, må søknader sendast fylkeskommunen i god tid føre 31. desember. Fylkeskommunane kan ha ulike tidsfristar. Dei blir kunngjort i dagspressa.

Krav til innhald i søknaden

Sjå under generell omtale ovanfor.

Tilskot til Fartøyvern (Kap. 1429, post 74)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med tilskotsordninga er å sikre og setje i stand fartøy der det er inngått avtale med eigarar om vern. Midlane på posten omfattar tilskotsmidlar til konkret istandsetjings- og vedlikehaldsarbeid på fartøy. Målgruppe for ordninga er eigarar og forvaltarar av slike kulturminne som er nemnde ovanfor.

Tiltak som kan få tilskot

Tilskot vil bli tildelt etter følgjande prioriteringar: Prosjekt der det er stort lokalt engasjement og der det knyter seg særlege opplevings- og formidlingsverdiar til fartøyet, tiltak som stansar og hindrar ytterlegare forfall og fartøy som det finst få av. Tilskot kan og gis som støtte til driftsutgifter knytt til det løpande vedlikehaldet, til dømes til innkjøp av nødvendig forbruksmateriell, nødvendig periodisk ettersyn/service av maskineri og teknisk utstyr, fysisk sikring/ivaretaking av fartøyet, mellom anna strømpoppkopling ved kai. Tilskot til drift kan gis etter søknad og blir tildelt etter behovsprøving ut frå faktiske behov for vedlikehald. Det blir ikkje gitt faste, årlige driftstilskott.

For å få tilskot er det ein føresetnad at tiltaket fell inn under målet for ordninga. Ved fordeling av tilskot skal Riksantikvaren innafor disponible budsjettmidlar utføre ei samla fagleg vurdering av tiltaka i lys av den enkelte søknaden, og av behovet og venta miljøfaglege resultat som er synleggjort i denne. Riksantikvaren kan og sjølv prioritere og initiere oppgåver og tiltak innanfor særlege satsingsfelt.

Kor skal søknaden sendast

Søknad skal sendast [Riksantikvaren](#).

Søknadsfrist

Søknadsfrist til [Riksantikvaren](#) er 31. desember 2008.

Krav til innhald i søknaden

Sjå under generell omtale ovanfor.

Norsk kulturminnefond - Tilskot til disposisjon for kulturminnetiltak (Kap.1432, post 50)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med ordninga er å leggje til rette for auka samspel mellom offentlege og private midlar til vern og utvikling av freda og bevaringsverdige kulturminne og kulturmiljø. Ordninga skal stimulere

til auka verneinnsats frå eigarar og næringsliv, og til meir effektive samarbeidsformer mellom offentlege og private aktørar. Midlane frå fondet skal komme i tillegg til dei ordinære løyvingane til kulturminneformål.

Målgruppe for ordninga er eigarar og forvaltarar av kulturminne og kulturmiljø.

Tiltak som kan få tilskot

Tilskot vil bli tildelt etter følgjande prioriteringar:

- Tiltak som fører til vern og sikring av kulturminne og kulturmiljø og til prosjekt som fremjar verdiskaping, næringsverksemd og aktivitet i lokalsamfunnet.
- Prosjekt som gir synergieffektar, som løyser ut private midlar eller betydeleg eigeninnsats skal prioriterast .

Norsk kulturminnefond kan og sjølv prioritere og initiere oppgåver og tiltak innanfor særlege satsingsfelt.

Eksempler på prosjekt/tiltak som kan få støtte, er dei som:

- tar kulturminneressursane i bruk gjennom sikring, istandsetting, restauring, skjøtsel og formidling
- stimulerer til verdiskaping og utvikling basert på kulturminneressursar i lokalsamfunna
- utviklar nye samarbeidsformer og partnarskap mellom private eigarar, forvaltarar, frivillige grupper, lag og organisasjonar, stiftingar, private eigarar og forvaltarar, kommunar og næringsliv
- bidrar til utvikling og formidling av kunnskap og kompetanse som auker interessa for kulturarven
- medverkar til utvikling av nettverk som fremmer godt handverk
- kommer allmenta til gode

Som hovudregel skal det ikkje gis midlar til:

- ordinært vedlikehald, modernisering m.v.
- ordinær drift av institusjonar, organisasjonar, stiftingar og liknande
- tiltak som strekker seg ut over tre år
- dekning av underskott.
- reiseverksemd
- konferansar, seminar, kurs, stipend.

Det skal ikkje gis midlar til tiltak som krev undersøkingar og utgravingar av automatisk freda kulturminne etter kulturminnelova. Det kan likevel gis midlar til registreringar av automatisk freda kulturminne som kommer allmenta til gode.

Kor skal søknaden sendast

Søknad skal sendast [Norsk kulturminnefond](#)

Søknadsfrist

Kulturminnefondet har to årlege søknadsfristar for innsending av søknader: 01.02 og 01.09.

Krav til innhald i søknaden

Sjå hjemmesida til [Norsk kulturminnefond](#).

Oversikt over andre tilskotsordningar som er aktuelle for kulturminner og kulturmiljø

Det finst og tilskotsordningar som forvaltast av andre enn Riksantikvaren og som kan vere aktuelle å søke om midlar frå til kulturminne- og kulturverntiltak, m.a.:

[Norsk kulturfond](#) – kulturvern

[Statens landbruksforvaltning](#) – spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL), under dette ivaretaking av natur- og kulturminneverdiane i jordbrukets kulturlandskap

[ABM-utvikling](#) – prosjektmidlar

Tilskot og låneordningar til forureiningsområde

Utbetaling av pant for bilvrak (Kap. 1441 post 75)

[Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall, kapittel 4, IV](#) omhandler utfylling av vrakmelding og utbetaling av vrakpant.

Mål for ordninga og målgruppe

Målet for ordninga er å påverke bileigarane til å levere kasserte kjøretøy til godkjend oppsamlingsplass slik at bilvraka blir handsama på ein forsvarleg måte og kan gjenvinnast. Målgruppa er alle bileigarar.

Kva for tiltak kan få tilskot

Det blir utbetalt pant med 1500 kr for innlevering av bilvrak og beltemotorsyklar til godkjend oppsamlingsplass.

Kor skal søknaden sendast

Vrakpanten blir utbetalt av [Tollregion Midt-Noreg, Bodø](#) mot kvittering for at bilvraket er levert til godkjend oppsamlingsplass for handsaming.

Søknadsfrist og sakshandsaming

Utbetaling av vrakpant skjer fortløpande.

Krav til innhald i søknaden

Rett til utbetaling følger av Stortinget si løyving. Meldingar om mottekne vrak er grunnlag for utbetaling.

Refusjon av smøreoljeavgifta (Kap. 1441 post 76)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet for ordninga er å stimulere til auka innlevering av spillolje til godkjend handsaming. Refusjonen blir utbetalt til større mottaksanlegg (19 mottak i alt) som har førehandstilsegn om tilskot frå Statens forureiningstilsyn.

Kva for tiltak kan få tilskot

Det blir utbetalt ein refusjon pr. liter spillolje som fyller krava for refusjon, og blir levert til godkjend handsaming. Det utbetalast refusjon for dei fleste typer brukt smøreolje med unnatak av spillolje som kjem frå større skip i internasjonal sjøfart.

Oppfølging og kontroll

Oppfølginga blir ivareteke gjennom statistikk over årleg innsamla spillolje. Refusjonen blir utbetalt til større mottaksanlegg (tankanlegg) med førehandstilsegn frå [Statens forureiningstilsyn](#). I tilsegnet er det fastsett vilkår som refusjonsmottakar er forplikta til å følgje. Utbetalingsanmodninga blir kontrollert i høve til førehandstilsegnet.

Refusjonsordningar for trikloretan (TRI) (Kap. 1441 post 76)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet for ordninga er å hindre utslipp til miljøet av TRI frå TRI-haldig avfall. Refusjonen blir utbetalt til godkjent mottaksanlegg for spesialavfall eller godkjent gjenvinnar av TRI-haldig avfall, som betaler beløpet vidare til avfallsleverandøren.

Kva for tiltak kan få tilskot

Refusjonssatsen i 2009 er foreslått til 25 kr pr. kilo TRI. Refusjonen gjeld TRI som inngår i TRI-haldig avfall innlevert til godkjent spesialavfallsmottak eller til godkjent verksemd som driv gjenvinning med sikte på vidareasal. Berre TRI det er innbetalt avgift for gir krav på refusjon.

Kor skal søknaden sendast

Refusjonskrav kan fremjast av avfallsbesittar ved søknad til [Statens forureiningstilsyn](#) eller han som Statens forureiningstilsyn gjev slik mynde.

Krav til innhald i søknaden

Ved søknaden må avfallsbesittar leggja ved kopi av dokument som viser at det er betalt avgift for den mengde TRI som det krevjast refusjon for (jf. [forskrift 11. desember 2001 nr. 1451 om særavgifter, Kap. 3-14.](#)). Refusjon blir utbetalt kvart kvartal.

Refusjon av avgift på hydrofluorkarbonar (HFK) og perfluorkarbonar (PFK) (Kap. 1441, post 76)

Mål for ordninga og målgruppe

Målet med ordninga er å redusere utslappa til miljøet av hydrofluorkarbonar (HFK) og perfluorkarbonar (PFK). Målgruppa er aktørar som har større mengder HFK- og PFK-haldig avfall.

Kva for tiltak kan få tilskot

Det blir utbetalt refusjon for den mengd HFK og PFK som er levert til godkjent destruksjonsanlegg for destruksjon. Refusjonssatsane vil vere lik dei gjeldande differensierte avgiftssatsane for avgifta på HFK og PFK ved tidspunktet for innlevering, jf Stortingets årlege avgiftsvedtak og [forskrift 11. desember 2001 nr. 1451 om særavgifter § 3-18-2](#). Avgifta er på kr 190 pr tonn CO₂-ekvivalenter.

Kor skal søknaden sendast

Refusjonskrav kan fremjast av avfallsbesittar ved søknad til [Statens forureiningstilsyn](#).

Krav til innhald i søknaden

Det må leggjast ved analyseprøver til søknaden som viser kva slag mengd og typar av HFK og PFK som er levert til destruksjon. Søknaden skal og innehalde dokumentasjon som viser at den mengda HFK og PFK det blir søkt om refusjon for, er levert til godkjent mottak for destruksjon. Retten til refusjon fell bort om avfallet ikkje blir oppbevart ved destruksjonsanlegget i minst to veker etter at søknad om refusjon er sendt inn. Retten til refusjon fell og bort om avfallet i løpet av denne perioden ikkje er merka med kven som har levert avfallet, eller om avfallet ikkje er påført ein referanse til eit analyseprov.

Statens forureiningstilsyn kan fastsetje nærare reglar for utbetaling av refusjon i dei tilfella der HFK- og PFK-haldig avfall blir eksportert.

Tilskot til internasjonalt samarbeid, luftmiljø og polarforvaltning

Tilskot til internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak (Kap.1400, post 76)

Målgruppe for ordningane

Målgrupper er ikkje-statlege nasjonale og internasjonale organisasjonar og mellomfolkelege organisasjonar. Tilskot kan også bli gitt til ikkje-statlege organisasjonar som medverkar til gjennomføring av nasjonale tiltak for å oppfylle Noreg sine internasjonale plikter knytte til klimaendringar, ozon-nedbrytande stoff og grenseoverskridande luftforureiningar.

Mål for ordninga

A: å styrkje arbeidet med miljøspørsmål som er særleg viktig for Noreg og å få gjennomslag for norske miljøvernpolitiske prioriteringar internasjonalt.

B: å bidra til at Noreg gjennom nasjonale tiltak oppfyller sine internasjonale plikter knytte til klimaendringar, ozonnedbrytande stoff, grenseoverskridande luftforureiningar og helse- og miljøfarlege kjemikalier.

Tilskot blir gitt av Miljøverndepartementet basert på kva resultat departementet ønskjer å oppnå i det internasjonale miljøvernssamarbeidet eller plikter som Noreg må innfri gjennom nasjonal tiltak.

Stipend (Kap. 1471 post 50)

Mål for ordninga

Stipendmidlane skal auke rekruttering til og kompetansen innafor den norske polarforskinga. Midlane er eit viktig og effektivt verkemiddel for å stimulere norsk polarforsking på Svalbard.

Støtte blir primært gitt til norske hovudfags- og doktorgradsstudentar. Støtta skal dekkje ekstraavgifter ved opphald i felt.

Svalbards miljøvernfond (Kap. 1472)

Svalbards miljøvernfond ble etablert i 2005. Fondet vil bl.a. vere sett saman av midlar frå miljøavgift for reisande til Svalbard og andre avgifter i samband med jakt og fiske.

Både fondskapitalen og avkastninga skal nyttast til tiltak på Svalbard og som har til føremål å verne miljøet på øygruppa. Fondet har eit styre som fordeler fondsmidlane etter eksterne søknader. Sekretariatet for fondet er lagt til Sysselembannen på Svalbard.

For frister og skjema for søknadene, sjå www.sysselembannen.no og klikk inn på Svalbards miljøv

Søknadsskjema

Søknadsskjema for naturforvaltningstiltak:

- [Søknadsskjema A-09](#) (MS Word)
- [Søknadsskjema A-09](#) (rtf)
- [Søknadsskjema A-09](#) (pdf)

Søknadsskjema for sikring av friluftslivsområde:

- [Søknadsskjema B-09](#) (MS Word)
- [Søknadsskjema B-09](#) (rtf)
- [Søknadsskjema B-09](#) (pdf)

Søknadsskjema som gjeld forureiningsordningar kan ein få ved å kontakte [Statens forureiningstilsyn](#).

Kontaktpersonar:

- Refusjon av smøreoljeavgifta – Isabelle Thelin
- Refusjonsordningar for trikloreten (TRI) – Ole Thomas Thommesen
- Refusjon av avgift på hydrofluorkarbonar (HFK) og perfluorkarbonar (PFK) – Torgrim Asphjell

Adresseliste

Direktorat

Statens forurensningstilsyn
Strømsvn.96, Pb. 8100 Dep.,

0032 Oslo
tlf. 22 57 34 00
<http://www.sft.no/>

Direktoratet for naturforvaltning
Tungasletta 2,
7485 Trondheim
tlf. 73 58 05 00
<http://www.dirnat.no/>

Riksantikvaren
Dronningensgt. 13, P.b. 8196 Dep.,
0034 Oslo
tlf. 22 94 04 00
<http://www.ra.no/>

Fylkesmannen i	Adresse	Telefon/Telefax
Oslo/Akershus	Tordenskjoldsgt. 12 Boks 8111, Dep 0032 Oslo	22 00 35 00 22 00 35 35
Østfold	Vogtsgt. 17, 1502 Moss Pb 325, 1502 Moss	69 24 70 00 69 24 70 01
Hedmark	Statens hus, Parkgt 36, Pb 4034, 2306 Lillehammer	62 55 10 00 62 55 10 31
Oppland	Storgata 170, Serviceboks Statens hus, 2626 Lillehammer	61 26 60 00 61 26 61 67
Buskerud	Fylkeshuset, Pb 1604, 3007 Drammen	32 26 66 00 32 89 32 36
Vestfold	Statens Park, Anton Jensensgt. 6 Postboks 2076, 3103 Tønsberg	33 37 10 00 33 37 11 35
Telemark	Statens Hus, Gjerpensgt. 14, 3708 Skien	35 58 61 10 35 52 85 90

Aust-Agder	Ragnvald Blakastads vei 1 Serviceboks 606, Fylkeshuset, 4809 Arendal	37 01 75 00 37 01 76 10
Vest-Agder	Tordenskioldsgt 65 Serviceboks 513, 4605 Kristiansand S	38 17 60 00 38 17 60 13
Rogaland	Statens hus, Lagårdsvn. 78 Pb 59, Sentrum, 4001 Stavanger	51 56 87 00 51 56 88 11
Hordaland	Statens hus, Kaigt. 9 Postboks 7310, 5020 Bergen	55 57 20 00 55 27 20 09
Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2 6863 Leikanger	57 65 50 00 57 65 50 55
Møre og Romsdal	Fylkeshuset 6404 Molde	71 25 84 43 71 25 85 10
Sør-Trøndelag	Statens Hus Prinsensgt. 1, 7468 Trondheim	73 19 90 00 73 19 91 01
Nord-Trøndelag	Statens Hus 7734 Steinkjer	74 16 80 00 74 16 80 53
Nordland	Moloveien 10 8002 Bodø	75 53 15 00 75 52 07 03
Troms	Strandveien 13 Postboks 6105, 9291 Tromsø	77 64 20 00 77 64 21 39

Veiledning til utfylling av søknadsskjema B-09 Sikring av friluftslivsområder

GENERELL ORIENTERING OM ORDNINGEN

Hva menes med sikring av friluftslivsområder?

Med sikring av områder for friluftsliv menes at det offentlige skaffer seg rådighet over arealer ved erverv av eiendomsrett eller ved avtale om varig bruksrett (servituttavtale).

Hvilke arealer prioriteres ved tildeling av statlige midler?

Direktoratet for naturforvaltning (DN) vil prioritere søknader som er behandlet og prioritert i kommunal planprosess etter plan- og bygningslovens bestemmelser. Dette øker sjansen for at ulike interesser er ivaretatt, og at sikringen skjer som ledd i en helhetlig plan for utvikling av friluftslivstilbudet i kommunen, samt at regional og nasjonal sammenheng er vurdert.

DN vil videre prioritere arealer som blir/vil bli intensivt brukt, og som behøver tilrettelegging for friluftslivsformål (f.eks badeplass eller turvei gjennom bebygd område). DN prioriterer som hovedregel ikke sikring av områder for å hindre utbygging, da dette forutsettes ivaretatt av kommunens planlegging gjennom plan- og bygningsloven. Det er ønskelig å sikre områder som kommer store befolkningsgrupper til gode. Nærrområder og turveier i og ved byer og tettsteder har derfor høy prioritet.

Landfaste områder prioriteres foran båtutfartsområder – særlig i områder med etablert Skjærgårdspark.

Det gis ikke støtte til sikring av områder som kun har karakter av tradisjonelle parker og lekeplasser, unntatt når disse utgjør en viktig del av en større sammenhengende grønnstruktur.

I føringer fra Stortinget og Miljøverndepartementet, er det gitt politiske signaler om at områder langs kysten med stort befolkningspress skal prioriteres. Direktoratet vil i denne sammenheng legge vekt på prioriteringer som er anbefalt av Friluftsrådernes Landsforbund i deres behovsoversikt.

DN vil prioritere søknader hvor det er sannsynliggjort rask gjennomføring av sikringsprosessen (saker som lar seg gjennomføre innen 1-2 år). DN vil også vurdere søknader hvor gjennomføringstidspunktet er usikkert – f.eks fordi gjennomføring er avhengig av ekspropriasjon – men dette må dreie seg om områder av spesielt stor verdi som friluftslivsområde. For slike områder vil det bli krevet en uttrykt politisk vilje til gjennomføring av eventuell ekspropriasjon.

Søknadsfrist

Alle søknader om tilskudd skal fremmes til fylkesmannen innen 15. januar. Fylkesmannen prioriterer søknadene og videresender disse til DN.

UTFYLLING AV SØKNADSSKJEMAET

Punkt 1 Søker

Det er kun kommuner, fylkeskommuner og interkommunale friluftsråd som kan søke om statlig økonomisk medvirkning til sikring av friluftslivsområder. Det er viktig med direkte kontaktopplysninger til kontaktperson i kommunen, slik at det er enklest mulig å oppklare forhold angående søknaden.

Punkt 2 Om området

Områdets navn

Ikke alle områder har et navn, men her fylles ut det lokale navnet på området som skal sikres som friluftslivsområde. Ofte får området samme navn som omkringliggende arealer.

Areal (m²)

Arealet oppgis i kvadratmeter. Vi har forståelse for at eksakt arealangivelse kan være vanskelig hvis arealet ikke er oppmålt, men det skal være så nøyaktig som mulig.

Arealets status i kommuneplan og reguleringsplan

Det kan i utgangspunktet ikke forventes statlig økonomisk medvirkning, hvis arealets planstatus ikke harmonerer med bruk til friluftslivsformål. Det stilles i utgangspunktet ikke krav om at arealet må omfattes av reguleringsplan, men i konkrete saker kan dette bli stilt som vilkår – f.eks av hensyn til realistisk mulighet for gjennomføring av sikringsprosessen. Dette kan eventuelt tas opp med DN på forhånd.

Status for omkringliggende områder

Hvis nærliggende arealer tidligere er sikret som offentlig friluftslivsområde, skal dette opplyses her. Også andre forhold vedrørende omkringliggende arealer kan være naturlig å ta med – f.eks reguleringsformål og faktisk bruk.

Lokal eller regional betydning

Det skal angis med konkret begrunnelse om området er av lokal eller regional betydning. For veiledning i denne vurdering, se pkt.3 nedenfor.

Tilgjengelighet og atkomst

Opplys hvorvidt området lett kan nås uten bruk av bil. Dette fordi unge og eldre som erfaringsmessig i mindre grad disponerer egen bil, er viktige målgrupper i friluftslivsarbeidet. Det må opplyses om atkomstforholdene; parkeringsforhold, sti/turvei frem til området m.v. Hvis atkomstforhold skal etableres i ettertid, så må det gå fram av søknaden. Kan eventuelt utfylles nærmere i eget vedlegg til søknaden

Hvorfor bør området sikres?

Ved vurdering av sikringssøknadene legger DN bl.a. vekt på om det er nødvendig med sikring ved kjøp/servituttavtaler, eller om friluftslivsinteressene på arealet kan ivaretas på en tilfredsstillende måte ved å praktisere plan- og bygningslovens og friluftslovens bestemmelser. Dette gjelder spesielt for utmarksarealer og/eller holmer og skjær hvor det ikke er påregnelig med utbygging – og hvor arealet ikke synes å stå i fare for "å gå tapt" for allmennheten. Det er mao normalt ikke aktuelt med statlig medvirkning til sikring av utmarksarealer for å sikre ferdselsrett eller bær- og sopplukking. Det er heller ikke tilstrekkelig at en større utmarkseiendom kommer på salg til en rimelig pris. Behov for f.eks båtfeste og/eller renovasjonsordning vil normalt ikke være nok til å begrunne kjøp av holmer og skjær som i sin helhet dekkes av 100-metersbeltet i strandsonen. I slike tilfeller vil en servituttavtale med grunneier kunne være et alternativ.

Kort beskrivelse av området

Her ønsker vi en kort og god beskrivelse av området – myntet på informasjon overfor allmennheten etter at området er sikret. Hva er en god beskrivelse for dem som er aktuelle brukere av området? Beskrivelsen av området blir lagt ut i Naturbasen etter at området eventuelt er gjennomført sikret, og det er derfor viktig å ha brukerne for øyet når området beskrives.

Punkt 3 Søknaden gjelder

Statlig fullfinansiering

For regionale friluftslivsområder kan det søkes om statlig fullfinansiering. Det gjelder både når området sikres gjennom frivillig avtale og når området sikres gjennom f.eks ekspropriasjon. "Regionale" friluftslivsområder er i utgangspunktet områder hvor hovedtyngden av brukerne kommer fra andre kommuner enn vertskommunen. For store, folkerike kommuner omgitt av mindre folkerike kommuner, vil alltid hovedtyngden av brukerne komme fra vertskommunen. I slike tilfeller kan likevel områder med svært viktige friluftslivskvaliteter av nasjonal eller regional betydning med kapasitet til å ta imot brukere fra andre kommuner, få status som nasjonale/regionale friluftslivsområder der staten gir 100 % tilskudd til erverv. DN vil legge vekt på at slike avklaringer er gjort gjennom regionale planer. Eiendomsrett eller avtalerett skal i slike tilfeller tilligge staten ved Direktoratet for naturforvaltning, mens ansvaret for den daglige drift og tilsyn av områdene skal tilligge vedkommende kommune/fylkeskommune eller interkommunale friluftsråd. Det kan ikke forventes statlig økonomisk medvirkning til bruksavtaler som er basert på årlig leie.

Statlig delfinansiering

Staten/DN kan medvirke med inntil 50 % av sikringskostnadene ved sikring av lokale friluftslivsområder. Med "lokale friluftslivsområder" menes områder der brukerne i all hovedsak kommer fra den kommunen området ligger i – eller fra en nabokommune som naturlig sokner til området. Eiendomsrett eller avtalerett tilligger i slike tilfeller kommunen, fylkeskommunen eller interkommunalt friluftsråd. Før utbetaling av tilskudd til lokale områder vil det bl.a. bli krevd tinglyst erklæring med slik ordlyd: "Området kan ikke nyttes til annet enn friluftslivsformål uten samtykke fra staten ved Direktoratet for naturforvaltning". Dette kan påføres skjøtet før tinglysning slik at man sparer ett tinglysningsgebyr. Ved avtale om varig bruksrett kreves erklæring i avtalen om at bruksretten ikke kan frafalles uten samtykke fra staten ved Direktoratet for naturforvaltning.

Det stilles samme krav til innhold i avtaler for sikring av grunn til turveier som det stilles for tildeling av friluftsmidler og spillemidler til opparbeiding av denne type anlegg: Grunn til turvei skal sikres ved kjøp av areal eller tinglyst bruksavtale. Bruksavtaler må ha en varighet på minimum 40 år. I spesielle tilfeller kan avtaler ned til 25 år godkjennes. Det bør likevel tilstrebes å oppnå

evigvarende bruksrettsavtaler. Også for turveier må vederlaget være basert på engangsoppgjør for at DN skal kunne gi støtte – det kan ikke forventes statlig økonomisk medvirkning til bruksavtaler som er basert på årlig leie. Det bør normalt kun betales økonomisk vederlag for avtale om turveier – og ikke for stier og skiløyper.

Turveger og nærmiljøtiltak kan også få tildelt «spillemidler» fra fylkeskommunen. Vi viser til Kultur- og kirkedepartementets rundskriv ” Orientering om tilskudd av spillemidlene til anlegg for idrett og fysisk aktivitet”.

Da vurderingen av områdets regionale eller lokale funksjon beror på skjønn, kan det søkes alternativt om 100 % eller 50 % finansiering.

Punkt 4 Oversikt over forventede utgifter til sikring av området

Dette punktet i søknadsskjemaet skal gi en fullstendig oversikt over de forventede kostnadene ved sikringssaken. Det kan ikke forventes dekning av kostnader som ikke er oppført her. I noen tilfeller er det vanskelig å beregne kostnadene, f. eks. dersom prisen må fastsettes gjennom rettslig skjønn. Da må dette forklares i søknadsskjemaet eller i eget oversendelsesbrev. Men det er viktig at kostnadene beregnes så godt som mulig. Søknadene om midler til sikring av friluftslivsområder er erfaringsmessig samlet sett større enn de statlige midler som blir bevilget til formålet. DN må derfor foreta strenge prioriteringer ved søknadsbehandlingen, jf den generelle omtalen i begynnelsen av veiledningen.

I tilfeller hvor den totale kostnad ved sikring er på kr. 10.000,- eller lavere, gis det normalt ikke statlige midler til sikring.

Prisnivå

Det er vesentlig at prisnivået for sikring av friluftslivsområder ligger på et akseptabelt nivå. Når det søkes om statlige midler til sikring av friluftslivsområder, har DN et nasjonalt ansvar for ikke å være «prisdrivende» på dette området. Dette har bl.a. sammenheng med DN's budsjettsansvar, og for å følge opp de lover og retningslinjer som er vedtatt av Stortinget.

Vurdering av akseptabel pris for friluftslivsområder er ingen enkel sak, og det er svært vanskelig å gi kortfattede råd og retningslinjer på dette feltet. For ubebygde arealer, som ikke kan bebygges pga arealplan eller andre bestemmelser i plan- og bygningsloven, må utgangspunktet være at det ikke bør betales utover landbruksverdi (jord- og skogbruk) for arealet. Hvis det på ervervstidspunktet drives noen form for annen lovlig virksomhet på arealet – f.eks. utleie av båtplasser eller oppstillingsplasser for campingvogner – så kan dette avhengig av situasjonen måtte erstattes. At området er vakkert og attraktivt for friluftsliv skal imidlertid ikke begrunne et høyt prisnivå – det er det økonomiske tapet for eier som skal erstattes. Hvis arealet er båndlagt for friluftslivsformål eller lagt ut som LNF-område (uten tillatelse til spredt bebyggelse) i godkjent regulerings- eller kommuneplan, så har Høyesterett i en rekke avgjørelser fastsatt at ovennevnte prinsipper skal være hovedregelen ved rettslig skjønn. Dette er noe av bakgrunnen for at DN vil prioritere søknader hvor området har fått en slik status i kommunale planer.

Hva som er ”landbruksverdi” for et bestemt areal vil kunne være vanskelig å fastslå. Skjønnspraksis varierer betydelig på dette området, og det er ofte umulig å forklare bakgrunnen for ulike skjønnsavgjørelser. Ofte er de aktuelle arealer svaberg, lavbonitet skog og/eller marginale beiteområder. I slike tilfeller vil verdien gjennomgående ligge under kr 3,- pr kvm – og ofte også under kr 1,- pr m². Erstatning for verdien av evt. påstående skog kommer da i tillegg. Høyproduktiv, intensivt utnyttet dyrket mark kan i visse deler av landet bli verdsatt til over kr. 40,- pr m². For mindre arealer – f.eks. parkeringsplasser – kan det være formålstjenlig å frigjøre seg fra en pris pr kvadratmeter, og heller tilby en ”rundsummerstatning”. Det vil ellers kunne være

umulig å oppnå frivillige avtaler for mindre arealer. "Mindre arealer" er da gjerne arealer opp til 7-8 dekar.

Prisforhandlinger og skjønn

De fleste områder blir sikret ved frivillige avtaler med grunneier, og det er ønskelig at denne praksisen fortsetter. Erfaringsmessig kan det være vanskelig å oppnå frivillig avtale når det tilbys landbruksverdi – særlig når selger har forhåpninger om tomteverdi. Det er viktig i slike forhandlinger å vise til skjønnsavgjørelser som har fastlagt prinsippene for verdsetting av friluftslivsområder, slik at selger ser hva som kan bli resultatet ved eventuell ekspropriasjon og påfølgende rettslig skjønn (DN kan være behjelpelig med å framskaffe slik skjønnspraksis).

For å oppnå en frivillig avtale, kan det – som forslag til en endelig forhandlingsløsning – være forsvarlig å strekke seg noe ut over en strikt landbruksverdi. Dette kan forsvares med at det offentlige da unngår skjønnskostnader. Dette må imidlertid vurderes i forhold til størrelsen på arealet og de totale sikringskostnadene.

Hvis det er for stort avvik mellom forsvarlig prisnivå og selgers krav, bør kommunen vurdere å få fastsatt prisen ved rettslig skjønn. Av de grunner som er nevnt ovenfor, kan det ikke forventes statlig medvirkning i saker hvor det er avtalt en urimelig høy pris. Hvis kommunen/friluftsrådet er i tvil, kan det være hensiktsmessig å ta kontakt med DN i forkant av slike forhandlinger.

Rettslig skjønn for fastsetting av erstatninger brukes hovedsaklig ved ekspropriasjon, men kan også benyttes ved frivillig avtale i form av rettslig avtaleskjønn. Dette kan ofte være et godt alternativ der prisdiskusjonen er fastlåst, eller for å unngå en diskusjon om pris.

I tilfeller der kommunen vurderer å få fastsatt prisen ved rettslig skjønn – og ønsker å fremme søknad om statlig medvirkning – bør det tas kontakt med DN på et tidlig tidspunkt for å diskutere eventuelle skjønnsforutsetninger og valg av advokat. Kommunen kan i så fall oppnå tilsagn om statlig medvirkning før en eventuell skjønns sak.

DN kan bekoste advokatbistand i sikringsaker, også før saken er kommet til "søknadsstadiet". Det kan tas muntlig kontakt med DN i slike saker, for å få avklart denne muligheten.

Punkt 5 Dagens eiendomsforhold

Her gis opplysninger om nåværende eier av eiendommen.

Som hovedregel er det vederlagsfri overføring av eiendommer mellom statsinstitusjoner, men det er i avhendingsinstruks for statlig eiendom gjort unntak for statlige virksomheter som driver innenfor såkalt "forretningsmessig drift". I tilfeller der det er aktuelt å sikre grunn tilhørende andre statsinstitusjoner til friluftslivs- eller naturvernformål må det derfor tas kontakt med fylkesmannen slik at forhandlinger/formaliteter eventuelt kan ordnes direkte mellom DN og den aktuelle statsinstitusjon. Prestegårdseiendommene betraktes ikke som statlig eiendom i denne sammenheng, men DN kan være behjelpelig med kontakt og forhandlinger med prestegårdsforvaltningen.

Punkt 6 Status for sikringsaken

Her opplyses hvor langt sikringsprosessen har kommet i forhold til forhandlinger, ekspropriasjon eller annet. Det er viktig at forventet gjennomføringstidspunkt fylles ut, da dette er nødvendig for at DN skal kunne forberede hensiktsmessige budsjettdisposisjoner.

Punkt 7 Heftelser

Ved tilsagn om statlig medvirkning til sikring forutsettes det at eventuelle økonomiske heftelser, eller heftelser som kan hindre bruk av hele eller deler av arealet til friluftslivs-formål, slettes før statlige midler kan utbetales. Hvis arealet omfatter sjøgrunn med tinglyste båtfester, kan det være et alternativ å tilby rettighetshavere plass i et felles bryggeanlegg for å rydde opp i forholdene. Det kan tas kontakt med DN om slike forhold.

Punkt 8 Eksisterende bygninger

Statlige midler kan normalt bare dekke verdien av påstående bygninger hvis disse forutsettes fjernet. Verdien av bygninger som det kan være aktuelt å la bli stående – f.eks av hensyn til kulturminneinteresser, kystledsordninger eller servicefunksjoner for området, kan bli dekket helt eller delvis avhengig av deres betydning for allmennhetens friluftsliv. I slike tilfeller må kommunen/friluftsrådet ta på seg alt ansvar for framtidig forvaltning av bygningene (f. eks. vedlikehold og restaurering/utbedring).

Punkt 9 Forvaltningsansvar

Kommunen, fylkeskommunen eller friluftsrådet må ta på seg det formelle ansvaret for drift og tilsyn med sikrede friluftslivsområder. Søknader der dette ikke framgår vil derfor ikke bli innvilget.

Drifts- og tilsynsansvaret defineres til å gjelde daglig tilsyn, ansvar for å holde orden i området, etablering av eventuelle tilretteleggingstiltak, ansvar for drift og vedlikehold av eksisterende tilretteleggingstiltak og atkomstveier, vedlikehold av informasjonsskilt o.l. Det finns statlige økonomiske ordninger for tilskudd til en del slike tiltak, og disse ordningene forvaltes av fylkesmannen.

Det er ikke noe i veien for at det praktiske drift- og tilsynsansvaret overlates til f. eks. en ideell organisasjon eller velforening gjennom egen avtale med kommunen, fylkeskommunen eller friluftsrådet. Men overfor DN er det kommunen, fylkeskommunen eller friluftsrådet som må påta seg det formelle ansvaret.

Punkt 10 Eget bruk

Her skal det krysses av for eget bruk og aktivitet. Det kan krysses av i flere ruter.

Punkt 11 Tilretteleggingstiltak

Her skal det krysses av for hvilke tilretteleggingstiltak som allerede eksisterer i området (U), hvilke som er nødvendige å gjennomføre for at området skal kunne brukes (N), og i tillegg hvilke som er ønskelig ut over de nødvendige (Ø).

Punkt 12 Vedlegg som skal følge søknaden

Sikringssøknader uten skikkelige kartvedlegg behandles ikke. Det er viktig at arealets utstrekning går tydelig fram av kartvedlegget, og det må følge med både oversikts- og detaljkart. Det bør

vedlegges minst 4 fargebilder, som på en god måte visualiserer området og de nære omgivelsene. Det skal være med et følgebrev fra søker som supplerer og utdyper søknaden. Dette for at fylkesmannen og DN skal få et fullgodt bilde av hvorfor nettopp dette området bør sikres – og hvorfor den foreslåtte arealavgrensning og pris er fornuftig.

Ufullstendig utfylte søknader, eller søknader som mangler ovennevnte vedlegg, kan ikke forventes behandlet.